नामतः ॥ तेनापिशापितोविष्णुःसर्वज्ञत्वंतवास्तियत्॥ किंचित्कालंहितत्त्यक्त्वात्वमज्ञानीभविष्यसि ॥शापितः शप्तः किंचित्कालमवतारांतरेऽत्यल्पकालंतत्त्यक्त्वा तद्रूपंत्यक्त्वा अज्ञानीसइव ॥ तथा ॥ भृगुर्भार्यांहतांदृष्ट्वाप्रोवाचक्रोधमूर्छितः ॥ विष्णोतवापिभार्यायावियोगोहिभविष्यति ॥ तथा ॥ दंदयाशापितोविष्णुश्छलनंयत्त्वयाकृतं ॥ अतस्त्वं स्त्रीवियोगंहिवचनान्ममयास्यसि ॥ शापितः शप्तः॥छलनं पतिवेषेणसंभोगरूपं ॥ तथा भार्याहिदेवदत्तस्यपयोष्णीतीरसंस्थिता ॥ नृसिंहवेषधृग्विष्णुंदृष्ट्वापंचत्वमागता ॥ ते नशप्तोहिनृहरिर्दुःखार्तःस्त्रीवियोगतः ॥ तवापिभार्ययासार्धंवियोगोहिभविष्यतीति ॥ दुःखार्तः तृतीयार्थेआर्षीप्रथमा दुःखार्तेनेत्यर्थः ॥ ताराशापोपिकिष्किंधाकांडे न त्रैववक्ष्यतइत्यलंविस्तरेण ॥ प्राचेतसेनमुनिनारामोराजीवलोचनः ॥ तमसोपवनेशप्तोवेषधृक्जानकीपतिः १ श्रीरामःप्राकृतांलीलांस्वीयांवर्णयितुंतदा ॥ मंदोदर्याःपतिक्रूरःक्रौंचवद्विनिपातितः २ अंडजंनिहतंदृष्ट्वामुनिःशापमथाददौ ॥ चिरंप्रतिष्ठामाभूत्तेनिषादभुविहिंसक ३ शापंश्रुत्वैवसर्वात्मातत्रैवांतरधीयत ॥ शोकाक्रांतस्तुवाल्मीकिर्ब्र

॥१३॥

तस्येत्थंब्रुवतश्चिंताबभूवहृदिवीक्षतः ॥ शोकार्तेनास्यशकुनेःकिमिदंव्याहृतंमया ॥ १६ ॥
चिंतयन्समहाप्राज्ञश्चकारमतिमान्मतिं ॥ शिष्यंचैवाब्रवीद्वाक्यमिदंसमुनिपुंगवः ॥ १७ ॥

ह्मणाशुसुबोधितइति ४ त्यक्ताजीर्णदुकूलवद्वसुमतीबद्धोंऽबुधिर्बिंदुवद्बाणाग्रेणजरत्कपोतकइवव्यापादितोरावणः॥लंकाकापिविभीषणायसहसामुद्रेवहस्तेर्पिताश्रुत्वैवंरघुनाथ कस्यचरितंकोवानरोनांचति ५ ॥१५॥ तस्येति ॥ मयामुनिना शांतेनतपस्विना शकुनिशोकपीडितेनेदमीदृशंक्रूरं तपोनाशकरंकिंव्याहृतमितिवीक्षतोंतर्यामिप्रेरणयानिषादेसर्वतोमहत्त्वसंभावनया दृश्यमानक्रौंचेतद्वैपरीत्यसंभावनयाऽतिनिंद्यमयशस्करंमहापातकेभ्योप्यधिकंपापंवृत्तमितिचिंताबभूव ॥ यद्यप्येतत्सर्वंवाल्मीकिकृतमेव तथापि कुशलवगेयतयास्यकाव्यस्यकरणात्तदुक्तितयैवमुक्तिः अन्यथास्वचिंतायाःस्वापरोक्षत्वाद्बभूवेतिलिङसंगतिःस्यात् ॥ यद्वा सर्गचतुष्टयमाद्यमुपोद्घातरूपं कस्यचिच्छिष्यस्य वाल्मीकीयोपोद्घातत्वाच्चवाल्मीकीयोक्तिः पारोक्ष्यमारोप्यस्वयमपितथोक्तिरूपोद्घातत्वद्योतनायेत्यन्ये ॥ १६ ॥ चिंतयन्निति ॥ महदयशस्करमिदंकर्मवृत्तमितिचिंतयन्सत्यसंकल्पतयाइत्थंमतिं संकल्पंचकार ॥ तदभिलापकंवाक्यंशिष्यमब्रवीदितिसंबंधः ॥ १७ ॥